

Анотація

У статті обґрунтовано, що розвиток фермерських господарств не можливий без проведення сприятливої й збалансованої політики держави за рахунок коштів державного бюджету. Визначено основні тенденції та особливості у забезпеченні фермерських господарств підтримкою з боку держави. Проаналізовано державну підтримку фермерських господарств України та Тернопільської області та наведено обсяги розподілу бюджетних коштів за бюджетними програмами підтримки фермерських господарств України. Представлено розподіл бюджетних коштів у розрізі регіонів для надання фінансової підтримки фермерським господарствам.

Ключові слова: фермерське господарство, бюджетна підтримка, державний фонд підтримки фермерських господарств.

Аннотация

В статье обосновано, что развитие фермерских хозяйств не возможно без проведения благоприятной и сбалансированной политики государства за счет средств государственного бюджета. Определенно основные тенденции и особенности в обеспечении фермерских хозяйств поддержкой со стороны государства. Проанализирована государственная поддержка фермерских хозяйств Украины и Тернопольской области и приведены объемы распределения бюджетных средств за бюджетными программами поддержки фермерских хозяйств Украины. Представлено распределение бюджетных средств в разрезе регионов для предоставления финансовой поддержки фермерским хозяйствам.

Ключевые слова: фермерское хозяйство, бюджетная поддержка, государственный фонд поддержки фермерских хозяйств.

Annotation

The article substantiated that development of farmer economies is not possible without the leadthrough of favourable and balanced policy of the state due to facilities of the state budget. Certainly basic tendencies and features are in providing of farmer economies support from the side of the state. State support of farmer economies of Ukraine and Ternopilskoy area is presented and the volumes of distributing of budgetary facilities are resulted after the budgetary programs of support of farmer economies of Ukraine. Distributing of budgetary facilities is presented in the cut of regions for the grant of sponsorship farmer economies.

Key words: farmer economy, budgetary support, state backing of farmer economies fund.

УДК 338.27:336.74

Бриль О.О.,
асистент кафедри економічної теорії,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Перехід до стратегії економічного зростання України обумовлений, поряд з іншими факторами, станом грошово-кредитної політики країни та якістю монетарних процесів, які суттєво впливають на реальний сектор економіки. Це пояснюється тим, що стійкість фінансово-банківського сектора національної економіки багато в чому залежить від управлінських заходів, рішень і дій держави в області грошово-кредитної політики на різних фазах економічного циклу. Саме розвиток сучасної фінансово-економічної кризи доводить важливість адекватних заходів держави в грошово-кредитній сфері, в результаті яких не відбувся розвал банківської системи, збільшення інфляції, різка зміна валютного курсу і інші негативні процеси монетарної сфери. Водночас модернізація грошово-кредитної політики держави потребує удосконалення засобів та інструментів її забезпечення і регулювання в рамках стратегічного розвитку економічного інституту грошей, що обумовлює ефективну грошово-кредитну політику відповідно з поставленими цілями загальної економічної політики. Тому розробка стратегічних напрямків модернізації економічного інституту грошей є одним з пріоритетних завдань, спрямованих на реалізацію концептуальних ціннісних ідей у рамках існуючої грошово-кредитної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність змінювання грошово-кредитної в контексті соціально-економічних перебудов обґрунтовано в наукових працях А. Нестеренко [1], Л. Дмитриченко [2], Г. Шпаргало [3], В. Сенчагова [4], Д. Плисецького [4].

Особливості грошово-кредитної політики в умовах глобалізації та глобальної фінансової кризи розглядаються в наукових працях С. Андрюшина та В. Бурлачкова [5], М. Головніна [6].

Питання удосконалення грошово-кредитної політики держави розглянуто С. Макухою, який надає визначення грошово-кредитних чинників макроекономічної трансформації перехідної економіки як сукупності взаємодіючих елементів монетарної системи, а також обґрунтовує, що на етапі макроекономічних трансформаційних зрушень перехідної економічної системи можливе певне порушення рівноваги на грошово-кредитному ринку країни, як наслідок тимчасового розбалансування поточних та перспективних цілей стабілізаційної політики [7].

П. Юхименко, висвітлюючи в своїх дослідженнях проблеми стратегічного розвитку монетарної політики, доводить, що основою стратегії монетарної політики України має стати довгочасове передбачуване, економічно виправдане зміцнення гривні на базі її зв'язку з реальним і ресурсним забезпеченням, підвищення довіри до фінансових, банківських і кредитних інститутів [8].

Разом із тим, питання щодо розробки стратегічних напрямків модернізації економічного інституту грошей потребує більш поглибленого дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розробці стратегічних напрямків модернізації економічного інституту грошей в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На засадах результатів компаративного аналізу різних підходів до сутності і структури економічного інституту грошей, а також особливостей трансформаційних процесів в грошово-кредитній системі України, запропоновано основні стратегічні напрями модернізації економічного інституту грошей (рис. 1).

В якості імперативів стратегічних напрямків модернізації економічного інституту грошей виокремлено нормалізацію грошово-кредитних відносин держави з підприємствами та населенням, коригування банківської діяльності на відкритому ринку і створення електронних платіжних систем.

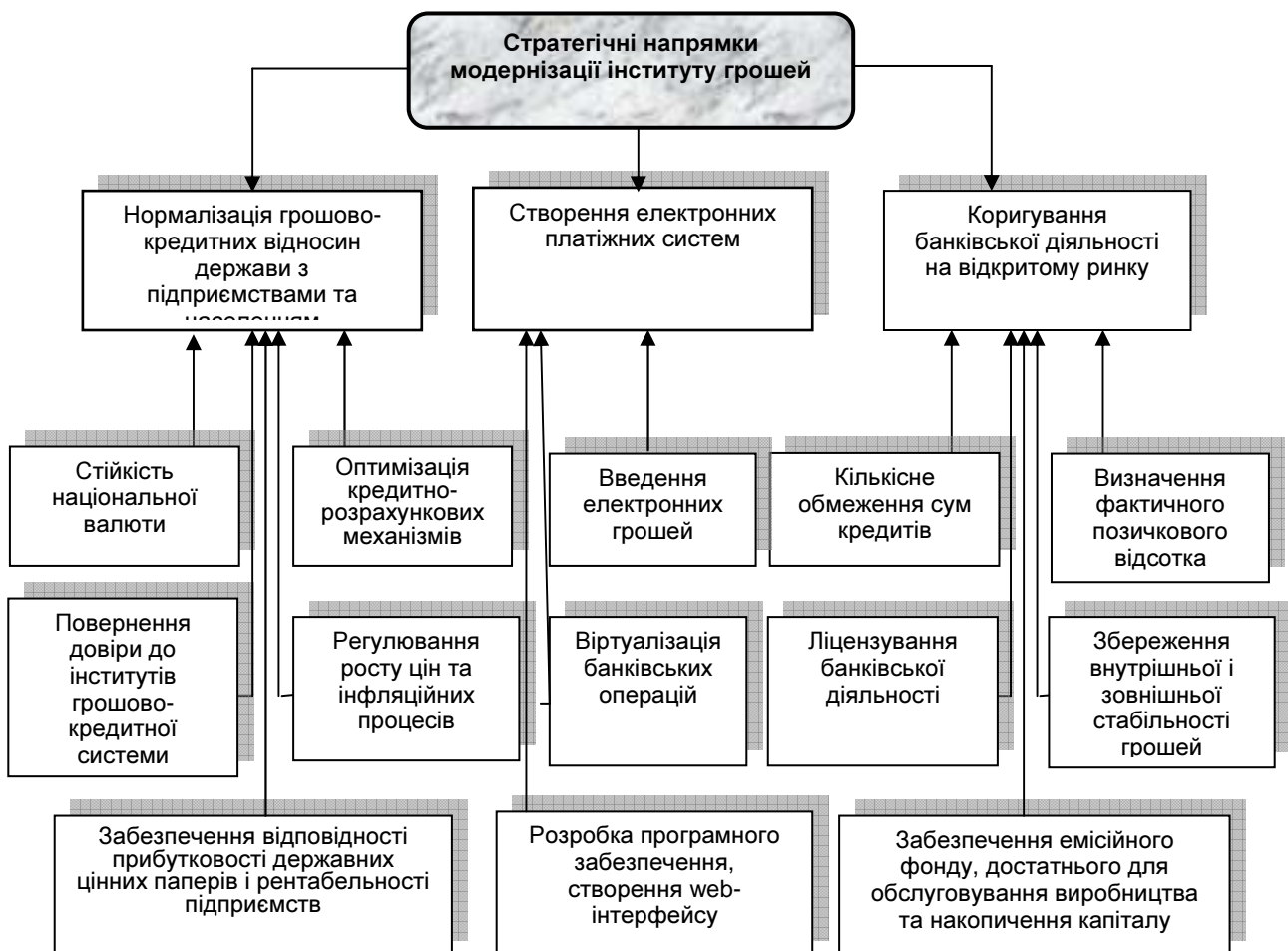

Рис. 1. Стратегічні напрями модернізації економічного інституту грошей

Джерело : розроблено автором

Кожний з виділених напрямків конкретизований у відповідність з аналізом наявних проблем на ринку грошей і необхідності їх вирішення через формулювання стратегічних цілей, досягнення яких спрямоване на нормалізацію грошово-кредитних відносин держави з підприємствами та населенням і мають соціальну орієнтацію [2].

Однією зі складових нормалізації грошово-кредитних відносин держави з підприємствами та населенням є досягнення стійкості валюти. Використання Національним банком України операцій на валютному ринку спрямовані на те, щоб за допомогою покупки валюти або тактики «валютних інтервенцій» протидіяти різкого коливання курсу і сприяти стійкості гривні. Такі дії спрямовані на стабілізацію в грошово-кредитній сфері. Незважаючи на те, що Національний банк України і уряд в останні роки поступово проводять курс на зміцнення національної грошової одиниці – гривні, в силу певних обставин вона ще не виконує в повному обсязі всі функції грошей, особливо міри вартості і засобу накопичення.

Фахівці вважають грошові відносини з валютами інших країн одним з найважливіших факторів, що характеризують національні гроші. Але для здійснення таких операцій банкам потрібні значні залишки на валютних рахунках у різних видах валют. Невеликий обсяг валютного балансу комерційних банків в перехідній економіці найчастіше не дозволяє їм працювати прибутково на даному сегменті ринку [3].

Однією з умов нормалізації грошово-кредитних відносин держави з підприємствами та населенням є попереднє визначення таких основних параметрів, як темпи зростання цін і рівень інфляційних очікувань. Жодна країна не досягла реального економічного успіху без помітного зниження інфляції. Визначення темпу зростання цін необхідно з приводу того, що рівень інфляції виявляється однією з умов визначення величини реального позичкового відсотка, який, у свою чергу, дає можливість оцінити ступінь жорсткості проведеної грошово-кредитної політики [1, с. 339].

Нормалізації грошово-кредитних відносин держави з підприємствами сприяє відмова від необґрунтованого завищення прибутковості державних цінних паперів в порівнянні з нормою рентабельності промислових підприємств, спрямований на забезпечення відповідності між цими економічними показниками.

Другим стратегічним напрямком модернізації економічного інституту грошей виділено коригування банківської діяльності на відкритому ринку. У рамках цього напрямку сформульовано також низку стратегічних цілей, однією з яких є практика кількісних обмежень сум кредитів. У цьому випадку комерційний банк не може перевищувати норму надання кредитів, яка встановлюється НБУ. Кредитні обмеження здійснюють істотний вплив через банківську діяльність і грошову сферу на формування відповідних макроекономічних пропорцій перехідної економіки в багатьох країнах [7].

Проведення ліцензування банківської діяльності підвищує вплив НБУ на структурну перебудову і характер макроекономічних перетворень в країні. Як інструмент грошово-кредитної політики ліцензування різних видів банківської діяльності є досить жорсткою мірою, що дозволяє істотно впливати на ті чи інші ланки грошово-кредитного механізму [7].

Визначення фактичного рівня позичкового відсотка виступає однією із стратегічних цілей, оскільки вивчення і оцінка співвідношення попиту і пропозиції, рівня розвиненості конкуренції продавців і покупців на ринку позичкового капіталу дозволяє більш точно прогнозувати характер і ступінь реагування економіки на грошово-кредитні заходи.

На досягнення стратегічної мети в рамках модернізації економічного інституту грошей спрямовано забезпечення емісійного фонду, достатнього для обслуговування виробництва та накопичення капіталу. Це пояснюється тим, що своєчасне і точне визначення масштабів і напрямів емісії виступає базовим елементом грошово-кредитної політики. Разом з тим, параметром, який має найважливіше значення для повноцінності грошово-кредитної політики, є стан ринку позичкового капіталу.

У вітчизняній економіці позичковий відсоток в значній мірі справляється у вигляді участі банків у доходах підприємств. Така участь може бути безпосередньою або опосередкованою. За безпосередньої участі банки приймають участь у здійсненні контролю за розподілом і перерозподілом доходів підприємства. Опосередкована участь здійснюється у вигляді знижок з ціни за продукцію, яка поставляється підприємствами банкам. Існування цих та інших прихованих форм плати за наданий кредит, перешкоджає визначенню фактичного рівня позичкового відсотка і може зробити помилковими висновки щодо його реального рівня.

Серед стратегічних цілей грошово-кредитної політики особливе місце займає збереження внутрішньої і зовнішньої стабільності грошей. В Україні відповідальність за це несе Національний банк України. Ефективність і повнота досягнення цілей грошово-кредитної політики багато в чому визначається положенням і статусом Національного банку України, його можливостями щодо участі у розробці та організації реалізації політики регулювання економіки.

В економічній літературі при висвітленні проблем, що стосуються внутрішньої і зовнішньої стабілізації грошей використовується поняття ефекту стабілізації. Сутність цього поняття полягає в тому, що темпи зростання грошової маси після стабілізації досить високі. Це відбувається тому, що при очікуванні зниження інфляції номінальні процентні ставки знижуються, а попит на реальні грошово-кредитні ресурси зростає. Із збільшенням попиту на гроші Національний банк України може створювати більше грошей, не стимулюючи інфляцію. Таким чином, на початку стабілізації уряд України може отримати додаткову перевагу, яка полягає в тому, що деякий час можна фінансувати частину дефіциту бюджету шляхом збільшення обсягу грошової маси без істотної загрози відновлення

інфляції. Ці кошти принесуть найбільшу користь, якщо будуть спрямовані на помірне вирішення боргової проблеми та поповнення обігових коштів товаровиробників. Однак тривалі дії такого характеру знову призведуть до зростання інфляції. Вважається, що термін використання ефекту стабілізації не повинен перевищувати 3-4 місяці після 5-6 місяців стабілізації на грошовому, валютному і фінансовому сегментах ринку.

Третім стратегічним напрямом модернізації економічного інституту грошей є створення електронних платіжних систем. Під електронними платіжними системами розуміють ті платіжні механізми, в яких платник не присутній в точці продажу або надання послуги, при цьому, будучи з'єднаний з певною глобальною інформаційною інфраструктурою [3].

Одним із стратегічних змін, що визначають створення електронних платіжних систем, є запровадження електронних грошей. Відповідно до директиви Європарламенту та Ради ЄС № 2000/46/ЄС, електронними грошима визнаються облікові одиниці, які відповідають чотирьом основним вимогам: по-перше, вони повинні зберігатися в електронному вигляді на електронних носіях типу смарт-карт або пам'яті комп'ютера; по-друге, вони повинні прийматися певними організаціями як платіжний засіб; по-третє, у споживачів повинен бути доступ до них як до сурогатної монети; по-четверте, вони повинні бути пристосовані до операції електронних переказів [9].

Створення електронних платіжних систем передбачає віртуалізацію банківських операцій, тобто перехід від автоматизації власне бухгалтерського обліку до створення повнофункціональних систем, які охоплюють усі сфери діяльності банку, які базуються на сучасних програмно-технічних засобах (професійні системи управління базами даних, засновані на архітектурі «клієнт-сервер») і мають підвищений ступінь надійності та безпеки зберігання і захисту інформації.

У зв'язку з розвитком глобальної комп'ютерної мережі Інтернет та інших інформаційних і телекомунікаційних технологій все частіше постає питання про створення віртуальних банків, які існують в електронному вигляді всередині всесвітньої комп'ютерної мережі. Такі банки не мають стандартних атрибутів класичного банку: у них немає офісу або іншої нерухомості із звичними банківськими сейфами, сигналізацією, охороною. Клієнти цих банків не спілкуються з банківським персоналом, все спілкування відбувається виключно в комп'ютерній мережі.

Необхідною умовою запровадження електронних грошей і віртуалізації банківських операцій є розробка необхідного програмного забезпечення і створення web-інтерфейсу.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можна зробити такі висновки.

Модернізація економічного інституту грошей потребує розробки стратегічних напрямків з урахуванням трансформаційних змін, що відбуваються в макроекономічному просторі в цілому і грошово-кредитній політиці держави, зокрема.

При розробці стратегічних напрямів модернізації економічного інституту грошей необхідно враховувати проблему затримки або запізнь, сутність якої полягає в тому, що реальні зміни в економіці відбуваються не безпосередньо під час застосування грошово-кредитних регуляторів, а через певний термін. Тому для досягнення намічених стратегічних цілей необхідний час. Запізнення обумовлено інерцією сприйняття споживачами змін, що відбуваються в економіці, процедурними умовами та іншими об'єктивними і суб'єктивними чинниками.

Бібліографічний список

1. Нестеренко А. Н. Экономика и институциональная теория : [сб. науч. трудов] / А. Н. Нестеренко ; [отв. ред. акад. Л. И. Абалкин]. – М. : Эдиториал УРСС, 2002. – 416 с.
2. Дмитриченко Л. И. Денежно-кредитная политика как фактор экономического развития Украины / Л. И. Дмитриченко // Проблемы і перспективи розвитку банківської системи України : VII всеукр. наук.-практ. конф., 25-26 листоп. 2004 р. – К., 2004. – С. 34-36.
3. Шпаргало Г. Є. Грошово-кредитне регулювання в перехідних економіках : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.02.03 / Шпаргало Галина Євгенівна. – Львів, 2005. – 199 с.
4. Сенчагов В. Цели и инструменты денежно-кредитной политики в условиях роста структурных дисбалансов экономики и усиления дестабилизирующего влияния внешних факторов / В. Сенчагов, Д. Плисецкий // Экономика Украины. – 2009. – № 2. – С. 42-48.
5. Андрюшин С. Денежно-кредитная политика и глобальный финансовый кризис: вопросы методологии и уроки для России / С. Андрюшин, В. Бурлачков [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://institutions.com/general/971-denezhno-kreditnaya-politika.html>
6. Головнин М. Влияние финансовой глобализации на денежно-кредитную политику: теоретические аспекты и реакция на финансовые кризисы / М. Головнин // Экономика Украины. – 2009. – № 3. – С. 67-78.
7. Макуха С. М. Грошово-кредитні чинники макроекономічної трансформації перехідної економіки : дис. на здобуття наук. ступеня канд екон. наук : спец. 08.01.01 / Макуха Сергій Миколайович. – Одеса, 2004. – 208 с.
8. Юхименко П. І. Монетаристські теорії та тенденції їх розвитку: історико-економічний аналіз : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.01.04 / Юхименко Петро Іванович. – Біла

Церква, 2006. – 457 с.

9. Керейко К. С. Развитие банковской системы Украины в меняющейся институциональной среде / К. С. Керейко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Економічна серія. – 2005. – № 668. – С. 35-39.

Анотація

У статті обґрунтовано необхідність проведення модернізації економічного інституту грошей, обумовлена соціально-економічними перебудовами й трансформаційними змінами грошово-кредитної політики держави. На засадах проведеного компаративного аналізу особливостей сучасного інституту грошей запропоновано стратегічні напрямки модернізації економічного інституту грошей в Україні, імперативами яких виокремлено нормалізацію грошово-кредитних відносин держави з підприємствами та населенням, коригування банківської діяльності на відкритому ринку та створення електронних платіжних систем.

Ключові слова: економічний інститут грошей, стратегічні напрямки, модернізація.

Аннотация

В статье обоснована необходимость проведения модернизации экономического института денег, обусловленная социально-экономической перестройкой и трансформационными изменениями денежно-кредитной политики государства. На основе проведенного компаративного анализа особенностей современного института денег предложены стратегические направления модернизации экономического института денег в Украине, императивами которых выделены нормализация денежно-кредитных отношений государства с предприятиями и населением, корректировка банковской деятельности на открытом рынке и создание электронных платежных систем.

Ключевые слова: экономический институт денег, стратегические направления, модернизация.

Annotation

The article substantiates the need for the modernization of the economic institute of money due to the socio-economic restructuring and transformational changes in monetary policy. Based on the comparative analysis of the features of the modern institution of money offered to the strategic direction of the Institute of Economic Modernization of money in Ukraine, which highlighted the imperatives of monetary normalization of relations with the state enterprises and the population, the adjustment of banking activities in the open market and the creation of electronic payment systems.

Key words: Institute of Economics of money, strategic direction, modernization.

УДК 339.92

**Кучерова І.М.,
здобувач кафедри міжнародних фінансів,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

КОНВЕРГЕНЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Постановка проблеми. Спільним магістральним напрямком розвитку національних податкових систем є їх конвергенція, тобто поступове зближення основних принципів оподаткування та підходів до формування національної податкової політики. У XXI ст. міждержавне співробітництво у податковій сфері все більшою мірою впливає на формування національної податкової політики в питаннях прямого оподаткування, в тому числі – оподаткування доходів ТНК [2].

Напередодні засідання Європейської Ради у червні 2013 р. Франція і Німеччина виклали свої плани щодо зміцнення та поглиблення економічного і валютного союзу (ЕВС), підкреслюючи особливу важливість конвергенції національних податкових систем, яка має життєво важливе значення для забезпечення узгодженості економічної політики зони євро.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж кількох десятиліть проблематика оподаткування доходів міжнародного бізнесу є предметом широких наукових досліджень. Проте аналіз впливу зовнішніх чинників на розвиток національних податкових систем розпочинається лише з другої половини XX ст. у працях Д. Вільямса, В. Танзі, Я. Френкеля та ін. Такі вчені, як С. Бланкарт, Дж. Вільсон, С. Оман, Ч. Тибу та ін. зосереджуються на процесах податкової конкуренції та податкової конвергенції.